

Národní standardizované testování s sebou nese množství omezení a rizik

Jak bylo popsáno výše, Česká republika se chystá zavést národní standardizované testování v 5. a 9. ročnících (v českém jazyce, cizím jazyce a matematice). Účel národního testování v 5. a 9. ročnících zůstává - přes oznámení MŠMT - školami nepříliš dobře pochopen. Testování proběhne on-line, tudíž testy pokryjí limitovaný rozsah vzdělávacích cílů, takový, který lze posoudit a vyhodnotit počítačem prostřednictvím objektivních formátů úloh. Při přípravě na uvedení národního testování připravoval tým učitelů standardy, na základě kterých budou národní testy klasifikovány. Učitelé nebudou mít ve známkování testů žádnou roli.

Vypracování standardů pro nové národní kurikulum (RVP) je zásadním prvkem na úrovni systému k zajištění určité standardizace výstupů vzdělání žáků v programech, které jsou zpracovávány jednotlivými školami (viz kapitola 2). Nicméně příprava standardů, které specificky ovlivní podobu národních testů, potenciálně ohrožuje množství těžce získaných a velmi důležitých úspěchů, které vzdělávací systém v České republice zaznamenal od své liberalizace po roce 1989. Hodnotící tým je toho názoru, že příprava standardů je uspěchaná vzhledem k požadavku na pilotní ověřování národních testů v roce 2011. Příprava standardů začala v listopadu 2010 a měla být dokončena v polovině roku 2011. Ve světle tohoto důvodu mohou být standardy spíše považovány za specifikace pro národní testy než za indikátory kvality výsledků žáků očekávaných na různých úrovních vzdělávacího systému.

Hodnotící tým se domnívá, že je naprosto zásadní lépe objasnit účely národního testování a připustit, že testy pokryjí omezený rozsah kompetencí. Testy pravděpodobně budou, jak bylo původně ohlášeno MŠMT, „testy vysoké důležitosti“, tedy budou se k nim vztahovat vážné důsledky. To určitě nastane, pokud výsledky testů budou užity k hodnocení škol nebo učitelů. Zahraniční zkušenosti (zvláště z USA) ukázaly, že existují závažné negativní vedlejší účinky, pokud je výsledků národního testování užito pro tyto účely. Za těchto okolností může národní testování způsobit, že učitelé a školy přijmou metody, které maximalizují „výsledek“ jejich třídy a školy. Jsou to například tyto metody: (i) učitelé se zaměřují spíše jen na takové výstupy učení, které budou ověřovány v národním testování, než na celý rozsah kompetencí kurikula („učení na test“), (ii) učitelé ignorují výstupy průřezových témat, (iii) čas ve výuce je vyhrazen přípravě na testování a (iv) školy vybízejí jen schopnější žáky, aby se zúčastnili testování atd. Jakékoli potenciálně škodlivé dopady musí být zváženy s předstihem, před navržením, implementací a využitím výsledků národního testování, stejně jako i možné dopady na vzdělávací záměr kurikulární reformy. Více podrobností viz Morris (2011) a Rosenkvist (2010).

Hodnocení žáků vede k malé interakci mezi učiteli

V České republice se učitelé zřídka scházejí kvůli hodnocení žáků. Na národní úrovni neexistují kritéria hodnocení ani jiné zdroje, které by pomáhaly v hodnocení žáků vzhledem k ŠVP. Ve školách pracují učitelé v relativní izolaci. Moderace výsledků žáka je mezi učiteli na nízké úrovni. Moderace (věcná diskuse mezi učiteli nad konkrétní žakovskou prací) může poskytovat učitelům významnou odbornou příležitost rozvoje, která se úzce váže k jejich práci ve třídě. Moderace také zlepšuje učitelovy kompetence při hodnocení práce žáků a rozvíjí sdílené chápání kritérií nebo standardů hodnocení. Důkaz výrazných výhod, které přinášejí odborné diskuse nad žakovskými pracemi s cílem zlepšit výstupy žáků, byl podán v novozélandských programech profesního